

arranjaments o dispositius combinats; en part ja amb el mateix trasllat de *m* en *gn* que en *samfaina*, però conservant la vocal principal *ó*, que li era originària. Algunes sense canvi en les consonants, i com a nom de l'instrument musical rústic, mena de flabiol altrament dita *caramella* o *flauta de Pan*. El DAG ho dona en la forma *sanfoina*, amb cita en el *Diari de Bna* de 1888; i Pons Mass ho posa amb *e* (potser forma apresada a Segarra?): «la cindria --- la esberla més grossa se l'acostà als llabis --- xarropant el suc y resseguint-la de cap a cap, com si sonés un *cenfoyna* —Un gelat de maduixes --- tasteu-la!» (*Auca d l P* v, 58). Pall. (Àneu) «*sanfoina*: armònica» (Pol, 26); aranès *sanfòna* (BDC vi, 34) id., i lgl. *sanfónio* 'cornamusa'.

Amb dilacions consonàntiques: V. de Cardós *Jun- fòina* (Estaon, 1934), prov. *founfòni*, aran. *sansònia* 'cornamusa' (BDC xxiii, 291), d'altra banda *sunsònia* a la Garrotxa (el nen de l'hostal de St. Aniol d'Aguja, que tocava una 'harmònica', 1962); *samsònia* o *sem- sònia* (StaColQ. 1333, *AlcM*). *Samsonier* 'tocador de samsònia' Vic DAG: «*Samsonier toca-son*» fou nom de ploma adoptat per Verdaguer en els anys més juvenils (Casac., *Epist*) com mostra aquest epítet (allu- siu), eloble degué sentir-hi la idea de l'aire somniós dels músics encisats. *Pimfaina* 'espècie de flauta' a Ai- guaviva de Bergantes (*AlcM*) ajudant-hi la influència de *pijre*

Amb altres significats en altres llenguatges romànics. sic *fanfonia*, it. *fandònia* 'enraonies, falòrnies, contalles'; fr ant. *sifome* 'certa herba' (cf. REW, 8485); bearn. *samsoyne* i invertit *soumsayne* (Palay), amb *-p-* mig-sàvis (o del ll. vg ?) cast. ZAMPOÑA, bearn. *sampugne*

I en forma més pròxim a la llatina, *samfònia* (mal accentuat *AlcM*) fou usat segons sembla ja per Llull, com a nom de la caramella; «com, stant engoxós per amors, ploràs per los repudis e comiats que li donave tots jorns sa muller ---, feya s sonar la *sanfònia* e cantar dolçament, per ço que pogués dormir», Ant Canals (*Sèneca, de Providencia*, 171; *NCL*, 104). En fi s'aplicà a un armatost de ballesta: «*sanfònies* de parar ballestes, que costarien ---» a. 1369; «2 ballistas cum una *samfònia* et unum croch» 1387; «2 ballestes, una *senphònia* ---» a 1387, *InvLC* I també en aquest sentit es troba la variant amb dilació: «una *sampsònia* per parar balesta» a 1374; «*semsònia* de ballesta» i una altra dotzena de dades tals en docs. ross., des d'aquesta data (*InvLC*).

D'altra banda també donà lloc al nom d'una altra mena d'instrument musical —més aviat n'hauríem de dir 'murgal'—, l'abombat i grosser a manera de combinació de tabal amb rústic guitarró, que porta el nom de *sombomba*, tocada per gent popular i acriaturada en les festes de fi d'any. On hi ha contaminació o encreuament amb *bomba/bombo*. Recollit primer pel val. Sanelo *sambomba*, i Belv. *simbomba*, cast *zambomba* [*DAut* J. Avui és amb *s-* en el Prnc, *simbòmba* («la *simbomba* roncarà / ---», nadala cantada per l'Orfeo Català, c 1920-21) i val. «al so de la guitarra, citra, orguenet, ferrets y pandorgues o *simbombes*, com di-

huen en València», *MGadea* (*T. del Xè* 1, 118, també *Pitos y Flautes*, 183); *thambòmba* a Aiguaviva de Bergantes (*RFE* xxxiii, 35); *sabomba* en el Maestrat (Vilar de Canes, *AlcM*); mall. xi-: «ballar cotes y *ma- teixes*, fer gloses y codolades, cantar, tocar sa xim- bomba ---», PdPenya (*IdOr* 1, 77); però *xambomba* *Damen*.

En castellà el mot paral·lel està ben testificat a Almeria, Sud de Lleó i de Castella la Vella i a l'Alt Aragó (en llista: «guitarros, requinto, violín, pandere- ta, *aceros*, acordeón y *thambòmba*» Bielsa, 1965). En conjunt la documentació seria favorable a la idea d'una transmissió aràbiga amb MP > mb: SYMPONIA > **simbònia* que hauria facilitat la contaminació amb *bomba*. Valuosa documentació etnogràfica en *AlcM*.

DERIV: *Simbombo* b-emp. *Simbomber*.

ALTRES DERIV: *Samfanada* *Samfaner*. *Samsonier* (supra). *Sanfós* 'barreja confusa' (1885), per confusió amb *sangfós* 'el qui pateix d'una extravasació de sang'. «*Samfonets* o *simfonies*» sembla que els coneixia Ant. de Bofarull com a nom de teixits antics DAG *Xamfan- ner*, *-neria*, 'xafarder', *-deria* DAG

1 Sembla que en el gascó de Comenge hi ha aplica- ció semblant del nom d'un gènere musical a un cui- nat popular: «*entisfoinos*: grua» (Dupleich, *Patois de St Gaudens*), que deu estar per *antifona* o *ἀντι- φωνία*. L'aplicació a una mena de farinetes seria, aquí, ben humorística i no sense gràcia.

SAMIA, ja se n'ha tractat a CIMA (II, 700a22-34). La pron. *samia*, per carta de Bladé, 1954. «Doble cor- da on s'amarren els cadufes de les sènies» id. *Toponi- mia de Benissanet*, p. 148; «el vell pou de fusta, amb *samia* i cadufes de terracuita», «La *samia*, mena de rosari format per dues cordes paral·leles, gruixudes com el monyó, entre les quals van subjectats, amb fil- ferros, els *cadufos*», Bladé, *Benissanet*, 55, 56 L'agent alterador de *cenia* (< *cinia*), millor que *SAMA* pu- gué ser *SAMUGA* 'corda' (*AlcM*, §§ 2, 3), que també s'usa a Benissanet, cf. val. *samugada* 'cop de samuga'.

SAMIT, 'drap ric de seda', del b. gr. *ἐξάμιτρος*, prò- piament 'de sis fils', compost de *ἕξ* 'sis' i *μίτρος* 'fil', per la forma com es teixia aquesta tela. □ 1.ª doc: 1284; Jaume I, Llull.

«En aquella cadira sec un home vell, ancià, molt no- blement vestit de un *samit* vermayll, per lo qual era significada la passió del Fill de Déu», «Viu, en una vestidura de *samit* blanc, que'l rey vestia, estar una neyra ['puça'] ---», Llull (*Blanq.*, *NCL* 1, 220.15); «--- en Múrcia --- haguem la església --- e per ço car --- era la major vila --- de tota la Andaluzia --- volguem honrar --- l'altar --- e fo ab Nós, A. bisbe de Barcelona e l bisbe de Cartagènia; e tots quants clergues Nós trobam, Nós los faem guarnir ab capes de *samit* e d'al- tres draps ab aur», Jaume I (§ 540, Ag., p. 541); «draps borts d'Alexandria --- item *samitz* totz ver- mayls o ab aur» Perpinyà 1284 (*RLR* 1873, 372). L'*InvLC*, el DAG i *AlcM* en donen moltes més cites de fi S. XIII, XIV, i una de 1460 (*CoDoACA* xxxvi, 163).